Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО.: HEnderson 4-1016

РІК LXI Ч. 90. TWO SECTIONS (SECTION 1) JERSEY CITY and NEW YORK, СУБОТА, 18-го КВІТНЯ (APRIL 18) 1953. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 90. VOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР ВИМАГАЄ ВІД СОВЄТІВ ПОТВЕРДЖЕННЯ ДІЛАМИ БАЖАННЯ МИРУ

У ПРОМОВІ НА ЗІБРАННІ АМЕРИКАНСЬКОГО ТОВАРИСТВА РЕДАКТОРІВ ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ МИР В АЗІЇ, РОЗЗБРОЄННЯ, СКАСУВАННЯ ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ В САТЕЛІТСЬКИХ КРАЇНАХ, ДОПОМОГУ ДЛЯ РОЗБУДОВИ СВІТУ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер викликав нових совєтських лідерів довести своє бажання миру закінченням Корейської війни, скасуванням залізної заслони в сателітських країнах і приєднанням до договору про роззброєння світу, на підставі якого атомова зброя була б заборонена. Цю дипломатичну офензиву перебрав на себе президент у своїй важливій промові в справі закордонної політики, що він її виголосив на зібранні Американського Товариства Редакторів Газет в четвер 16 квітня. Він пригадав, що смерть совєтського диктатора Йосипа Сталіна дала його наслідникам у Кремлі „добру нагоду завернути захмарений біг подій", які наближають світ до атомової війни, одначе остеріг, що „ми ще не знаємо, чи вони справді її бажають".

Дипломатичні кола привітали промову американського президента як „історичну" декларацію нової адміністрації, що вона готова до переговорів за справедливе наладнання питання холодної війни з Совєтами. Головні пункти широкої політики Злучених Держав, проголошені президентом, такі:

1. Наша країна готова приступити до світового договору з п'яти точок в справі роззброєння, в якому міститься ясна заборона уживання атомової зброї, точне обмеження розмірів збройних сил кожної держави і практична система контролі під наглядом Об'єднаних Націй для обов'язкового виконання постанов. 2. Якщо б удалося осягнути роззброєння, Злучені Держави приєднаються до інших країн для створення „фонду для світової допомоги і відбудови" за ті більшання, що їх заощадиться з військових приготувань. 3. Перший крок для загального наладнання світу це заключення гонорового перемир'я в Кореї. За цим негайно повинні піти політичні дискусії, що призведуть до переведення вільних виборів в Об'єднаній Корії. 4. Перемир'я в Кореї „було б обманством", якщо б комуністи водночас не відкликали агресії роти Індокитаю і Малаїв. Совєтське наставлення в цій справі виявить, чи комуністи шукають „тільки вигідного перемир'я в Кореї", чи „справжнього миру в Азії". 5. Совєтська Росія може виявити щирі наміри в Європі, коли а) дозволить комуністичним сателітським країнам вибрати свою власну форму уряду; б) коли звільнить тисячі воєнних полонених, що ще залишилися в неї з другої світової війни і в), коли згодиться на мир з Австрією без дальшої проволоки. 6. Злучені Держави схильні попрацювати для об'єднаної Німеччини з урядом, створеним на підставі вільного й таємного голосування. Одначе німецька проблема не може бути відокремлена від ширшого питання, тобто скасування залізної заслони в цілій Европі, щоб відкрити „свобідний рух осіб, товарообміну й ідей.

Президент Айзенгавер сказав, що цілий світ буде ждати на відповідь Росії на ці виклики і вимагав, щоб „відповідь, яка б вона не була, була сказана ясно". „Голод на мир завеликий, година в історії запізна, для кожного уряду, щоб зводити на манівці надії людства словами, обіцянками і посуненнями" остеріг Айзенгавер противників правди і волі. Дальше сказав ще: „Найгірше, чого треба боятися, а найкраще, чого можна сподіватися, це можна сказати зовсім просто: Найгірше — це атомова війна; а це найменше лихо — це було б... життя в безупинним жаху й напруженні, тягар зброї, що виснажує багатство й працю всіх народів, витрата сили, яка становить небезпеку для американської системи або совєтської системи або загалом усієї системи у змаганні до осягнення правдивого достатку і щастя для всіх народів світу. Таке життя — це загалом не життя... це стан людства, що висить на залізному хресті". Потім запитався Айзенгавер: „Чи совєтські провідники підіймуть цю „цінну нагоду"... щоб помогти повернути біг історії? Ми не знаємо... Якщо ми спробуємо і нам не вдасться, а світ залишиться озброєний проти самого себе, то принаймні він не потребує бути розділений проти себе в ясній свідомості, хто призвів людство до такого нещастя".

А серед того змагання Злучених Держав такі: „Зняти з плечей і з сердець людей їх тягар зброї й жаху так, щоб вони могли побачити перед собою золотий вік волі й миру".

Відгомін на промову президента

Вашингтон. — Загальне признання промові президента в Американськім Товаристві Редакторів можна було почути від провідників обидвох великих політичних партій, тобто від республіканців і демократів. Конгресмени висловлювали признання за ясне поставлення справи і за перебрання ініціятиви в змаганні до наладнання світових справ. Пропозиції президента прийняв з захопленням голова Конгресу Індустріяльних Організацій Валтер П. Рутер, який прислав президентові телеграму з побажаннями. Джордж Міні, голова Американської Федерації Праці висловився з признанням для президентового пляну, заявляючи, що його організація всеціло стоїть за програму президента.

Текст промови передано до відома цілому світові в 46 мовах через „Голос Америки". Особливу увагу звернено на підсовєтські країни, куди передавано такими мовами, яких уживають за залізною заслоною. Передача йде дальше через телевізію, поскільки телевізія вже прийнята в закордонних країнах. „Радіо Вільної Европи" висвітлювало промову, його керівники присвятило спеціяльно багато зусиль, щоб ціла промова Айзенгавера була передана поза залізну заслону, вважаючи, що вона була звернена до Совєтів і підсовєтського населення.

Промова президента Айзенгавера відбилась найширшим відгомоном не тільки в усіх вільних країнах, але цим разом вже й в Совєтському Союзі. Уривки з промови президента Айзенгавера, зокрема його п'ять пунктів роззброєння, надрукувала вже вчора московська партійна „Правда", заявляючи, що президент Айзенгавер звалює на Совєтський Союз вину за теперішнє міжнародне напруження, але не підтверджує того жадними доказами. „Правда" закидує, що хоч президент Айзенгавер обіцяє дати свій вклад в міжнародне порозуміння, проте він поминув такі важливі для того порозуміння справи, як привернення всіх міжнародних прав комуністичному Китаєві, об'єднання Німеччини на базі Потсдамського договору та інші. Натомість в Лондоні, Парижі, в Бони та інших столицях вільних країн, зокрема в приналежних до Атлантійського Пакту, загальний відгомін та оцінка промови президента Айзенгавера були дуже прихильні.

Українські представники на зустрічі з канцлером Аденауером

Ню Йорк. — Минулого четверга гостем цієї метрополії був західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер і з тої нагоди відбулася низка імпрез, до участи в яких були запрошені й українські представники. Д-ра Аденауера, що є першим німецьким канцлером в історії, який відвідав Ню Йорк, привітав в Ситі Голл посадник міста Вінсент Імпелітері, відзначаючи його суворєм пратцю „видатну й вимкову суспільну службу". Канцлер Аденауер, відповідаючи на привітання, твердив, що Німеччина зв'язує свою долю із західним світом, для якого вона буде „чесним партнером". На привітанні в Ситі Голл був приявний представник ЗУАДКомітету д-р Володимир Галан. Опісля Американський Комітет для Об'єднаної Европи, головою якого є ген. Донован, та членом якого є теж Український Конгресовий Комітет, влаштував для канцлера Аденауера окреме прийняття в готелі Валдорф Асторія, в якому від УКК взяли участь Д. Галичин, адв. М. Пізнак, адв. С. Ярема та п. Ю. Ревай. З нагоди побуту канцлера Аденауера в місті відбулася ще ціла низка імпрез, а перед полуднем канцлер зі своєю дочкою був на Службі Божій, яку відправляли в приватній каплиці кардинали Спелман з Ню Йорку й МекЕнтайєр з Лос Енджелес. Окрему зустріч мав канцлер Аденауер з представниками жидів.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЧУВАЄТЬСЯ ХВОРИМ І ПЕРЕТОМЛЕНИМ

Огоста, у стейті Джорджія. — При кінці четверга, переведеного в особливому напруженні, виголосивши промову й відбувши безболову гру між двома дружинами у Вашингтоні і взявши участь у святкуваннях двістаріччя повіту в Селсбері у стейті Норт Каролайна, президент Айзенгавер повернувся до своєї відпочинкової резиденції. Він почувся не тільки вичерпаним зі сил, й хворим від затросиння харчем. Він негайно поклався в ліжко, а лікарські оглядини виявили, що нема причини до „сполохливих" заключень. Недугу виявлено щойно після шостої години вечір, коли він виголошував промову в Селсбері. Пресовий секретар Білого Дому оголосив тоді таке: „Президент звороже сьогодні від легкої атаки затросиння харчем. Це сталося попереднього вечора. Він має теж легку гарячку ввесь день, одначе не хотів відкликати жадної орудки, призначеної на цей день. Лікар президента, д-р Генрі Говард Снайдер, був з ним увесь час". — Після подорожі літаком з Огости до Вашингтону, дальше до Норт Каролайни і назад, президент повернувся до Огости, в 8.30, де його зустріли друзі й репортери. „Як почувається, пане президенте?" — запитав один репортер. „Ох, дуже добре" — відповів Айзенгавер. Тоді репортер звернувся до лікаря: „Як мається президент?" „Не дуже добре" — сказав лікар.

Заворушення в Аргентіні

Буенос Айрес. — Після вибуху двох бомб під час промови президента Перона на великому вічі, скликаному Загальною Конфедерацією Праці, у столиці Аргентини розпочалися у четвер заворушення, які відплата прихильників Перона спричинилися до кривавих жертв. Як виявлено, від вибуху бомб, а можливо і від пошкоджень під час поветалої після того паніки, загинуло шість осіб, а дев'яностори були поранені. Хвиля обурення прокотилася по місті, що наразовує чотири мільйони мешканців й маси народу, переважно пролетаріяту, кинулися на головні приміщення опозиційних партій. Напади ці були пов'язані з грабунками майна і підпалюванням будинків. Особливо великі шкоди спричинила юрба, що напала на відомий з свого багатства і цінних артистичних збірок „Джокей Клюб", що був середовищем аристократичної опозиції проти Перона й де мали свій осідок чотири опозиційні партії. Також постраждали осідки інших партій та різні ресторани і чайні. Показне, що осідок комуністичної партії, яка також належить до опозиційних, не був пошкоджений. З приходом ночі, заворушення припинилися. Головні сотки поліції, проте нормальна праця урядів, в тому й самого президента не перервалась. Столична радіовисильня закликала народ до праці і заклинала вину в подіях „ворогам народу, зрадникам і безбатченкам-політиканам".

АЛЬЯНТИ ФОРМАЛЬНО ПОГОДИЛИСЬ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ В КОРЕЇ

Токіо. — Альянтське головне командування на Далекому Сході вчора формально погодилось на пропоноване комуністами відновлення переговорів в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї, хоч з деякими застереженнями. Листа в цій справі підписав і передав комуністичному зв'язковому в Панмунджом старший альянтський представник на переговорах, ген. Вільям К. Гаррісон. Його лист скерований до голови комуністичної делегації на переговорах, ген. Нам Іля. В своєму листі ген. Гаррісон пропонує, щоб обидві групи зв'язкових зустрілися вже завтра або „так швидко після того, як це відповідає вашій стороні", для обговорення відновлення розмов про перемир'я. Приймаючи саму засаду відновлення переговорів, альянтська делегація рівночасно дала виразно до зрозуміння, що вона не думає погодитись на таке відновлення переговорів без відповідних передумов. — Зокрема з альянтського боку висунено такі три головні передумови: 1. Репатріяція полонених може відбутися тільки на добровільній базі, а ті з полонених, які відмовляються від репатріяції, будуть передані під опіку одної з невтральних країн, „такої, як Швайцарія". Альянти це підкреслили у зв'язку з поголосками, що комуністи пропонують назвати одного з „невтральних" совєтських сателітів на „опікуна" для тих полонених; 2. Полонені, які відмовляються від репатріяції, мають бути звільнені та передані під невтральну опіку в самій Кореї, а не на будьякій іншій території. 3. Повинен бути встановлений час, „наприклад 60 днів", в якому невтральний опікун повинен дозволити кожному звільненому полоненому вибрати місце на свій дальший побут. Реакція комуністів на ці альянтські умови ще не відома. Тимчасом, до Касонґ, найближчої комуністичної місцевості біля Панмунджом, де мав в найближчий понеділок початися виміна хворих і поранених полонених, прибули вже перші транспорти призначені для обміну альянтських полонених. Воі на фронті в Кореї вчора знову значно прибрали на силі, хоч без будь-яких змін у фронтовій лінії.

Товпа плюндрує допомогову установу ЗДА в Ірані

Тегеран, Іран. — Кількатисячна товпа комуністів і націоналістів сплюндрувала будинок ЗДА, в якому містяться канцелярії Четвертого Пункту, допомогової американської установи, що має помагати занедбаним економічно країнам. Товпа сплюндрувала внутрішнє устаткування цього будинку, а викинене на вулицю умеблювання спалила. Тридцять осіб американських урядовців та їхніх родин залишили дім, в якому живуть, та втекли до табору кочового племени. — Ніхто з них не був ранений. Американський амбасадор Гендерсон склав гострий протест на руки прем'єра Моссадеха, який висловив своє глибоке співчуття в приводу цих заворушень та запевнив американського амбасадора, що подібні випадки не повторяться, бо в місцевості Шіраз (400 миль на південь від Тегерану), в якій вибухли ці заворушення, проголошено воєнний стан. Американські громадяни вже повернулися до свого мешканевого будинку. Голосування над законом, що мав би обмежувати владу іранського шаха, знову, не відбулося, бо опозиційні посли виїхали з Тегерану, і знову не було потрібної більшости в парляменті.

Груневалд дістав $75,000 з фондів Чана

Вашингтон. — Невідомий довгі часи з імени, хоч впливовий посередник між вищими урядовцями, Генрі В. Груневалд, відкрив дальше таємницю свого успіху, коли під час переслухання в палатній підкомісії засобів і метод признався, що він заробив $75,000 при посередництві закупу 100 боєвих літаків з 1930 р. для націоналістичного китайського уряду, очолюваного генералом Чан Кайші. Літаки були закуплені через Норт Америкен Авейшен. Комісове заплатив націоналістичний уряд. Вісім свідків відмовилися свідчити про спроби дістати зниження податків за посередництвом Груневалда, якого загально називають „дочман".

„Н.Й. Джорнал Америкен" про голод в Україні й про Сосюру

У „Ню Йорк Джорнал-Америкен" публіцист, Джордж Соколскі, в статті присвяченій американським чеснотам і життю інших країн, підкреслює, що „переслідування, народовбивство, масові душогубства, насильне масове виселення відбуваються в різних частинах Совєтської імперії з 1920 року. Так наприклад, мільйони українців були виморені голодом, щоб Сталінова п'ятирічка мала успіх... Чи ж не мають українці стільки само права на життя, як хтобудь інший?" — запитує автор.

В іншій статті Б. Кансідайн згадує про „поетичну похибку" Сосюри й наводить в перекладі уривок його нашумілого вірша та, за празьким часописом „Лідове Новіни", уривки самообвинувачення поета з приводу „злочину", що його він поповнив, написавши вірш, в якім виявив любов до своєї батьківщини.

Згинуло 22 особи у пожежах в Шікаго

Шікаго. — Дві пожежі, роздухані вітром, накоїли багато лиха в місті Шікаго. У фабриці Гейбер Ко. в Північній частині був вибух, в якому згинуло 20 робітників і одна робітниця. Пожежа охопила цілу будову, при чому теж 36 робітників потеріли каліцтво. Не виключене, що буде більше смертних випадків, бо 20 робітників не можна було найти. У цій самій околиці загорів дім, у якому був примищений притулок для дітей, при чому згоріло двоє дітей, а покалічених було двоє інших і дві жінки. Трагедія була та тим більша, що напроти притулку приміщена пожежна сторожа, одначе рятунковий виряд був зайнятий саме гашенням пожежі в фабриці.

Витрати на один бомбардувальник

Витрати на модерну зброю з'ясував прикладово президент Айзенгавер у промові до Американського Товариства Редакторів так яскраво, що це звернуло загальну увагу слухачів. Він твердив, що кожна зброя, яку виробляється, це „крадіжка" в тих, що „голодують та не дістають харчів; у тих, що гинуть від холоду, бо не дістають одягу". Він ще звернув увагу на витрати матеріялів на модерний важкий бомбардувальник, кажучи, що за ті гроші можна б побудувати по одній модерній мурованій школі в більше ніж тридцяти містах; дві електрівні, з яких кожна обслуговувала б місто з 60,000 мешканців, два добре виряджені шпиталі; 50 миль цементованої автостради.

ВСІ ЧЛЕНИ О.Н. ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ПЕРЕМИР'Я В КОРЕЇ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Політичний Комітет Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, в якому заступлені всі 60 членів тієї міжнародної організації, прийняв вчора одноголосно бразилійську резолюцію, в якій висловлюється надію, що „дальші переговори в Панмунджом призведуть в результаті до швидкого перемир'я в Кореї, згідно з принципами й цілями Об'єднаних Націй". Одноголосне ухвалення резолюції було можливе після того, як комуно-польський представник відтягнув свою резолюцію, в якій потверджувано дотеперішнє комуністичне становище щодо Кореї, Північно-Атлантійського Пакту, міжнародного роззброєння та інших проблем. Після ухвали в Політичному Комітеті можна сподіватись, що до такого самого одноцушного прийняття бразилійської резолюції прийде й в самій Генеральній Асамблеї. Голосування має відбутися в цю суботу. Вчорашнє голосування в справі бразилійської резолюції було першим одноголосним рішенням в Об'єднаних Націях від 1948 року, коли то таким самим одноцушним голосуванням прийнято конвенцію проти народовбивства. Після ухвалення бразилійської резолюції представники поодиноких держав висловлювали своє признання бразилійському представникові за її підготовку та підтверджували свій оптимізм відносно дальшого розвитку подій, базуючи його на факті, що совєтський блок цим разом вперше голосував в корейській справі разом із західними країнами. „Здержаний оптимізм" висловив тільки американський представник Ернест А. Гросс, вважаючи, що це далеко легче приготовити та узгіднити резолюцію, ніж самі суперечності в Кореї. Проте, він заповів, що З'єднані Держави зі свого боку зроблять все можливе, щоб довести до практичного здійснення тієї резолюції. — Так само британський представник сер Гледвин Джебб підкреслював, що хоч совєтські голоси були віддані в користь резолюції, проте промови Вишинського та інших совєтських представників в корейській справі та інших справах дуже мало різняться від їхніх давніх виступів на ці теми.

„Правда" критикує „вождів"

Москва. — В органі Центрального Комітету комуністичної партії, в газеті „Правда", появилася вчора стаття в гостро критикою тих партійних і адміністраційних керівників, які дують в власну руку та „не слухають голосів колективу". „Правда" твердить, що в комуністичній партії немає для провідників, які не вміють прислуховуватися до опінії своєї товаришів, місця. З другого боку добачується теж збільшування впливів Берії. При цьому звертається увагу, що тоді, коли за часів Сталіна не було видання совєтської газети, в якій десятки й сотки разів не названо б Сталіна в усіх відмінках та з усіми суперлятивами, так тепер цілими днями й тижнями в газетах немає взагалі жадної згадки про нового диктатора Маленкова. Рівночасно наспіли повідомлення про закроєну на широку скалю чистку в Грузії, батьківщині Сталіна, де вже добачується „Правда" критику Сталіна, хоч там і цитуються слова Сталіна для підтвердження тієї тези. З ла бути протегована.

Східна Німеччина має 120,000 армію

Бонн, Німеччина. — Високий комісар ЗДА в Німеччині повідомив, що комуністична Німеччина має вишколену армію, яка має 110,000 піхоти, 5,000 літунів та 5,000 моряків. Крім того ще 25,000 вояків служить в таких військових організаціях як прикордонна сторожа та поліція для охорони транспорту. А 400,000 німецької молоді вишколюється у військових організаціях, де їх навчають стріляти та радіотелефонії. Покликування до військової служби відбувається на „добровільній засаді", але господарський та соціяльний натиск в дійсності змушує молодих німців добровільно голоситися до військової служби, щоб рятувати свої родини від голодової смерти.

Фінляндці найграмотніший нарід у світі

Об'єднані Нації. — З тільки що проголошеної статистики Виховної й Наукової Організації Об'єднаних Націй (ЮНЕСКО) виходить, що фінляндці є найграмотнішим народом у світі, бо мають тільки один процент населення понад 14 років життя, що не вміє читати й писати. В З'єднаних Державах Америки є три проценти неграмотних. Із статистики в дальшому виходить, що в Англії найбільше поширена преса, бо там припадає 598 примірників газет на кожних 1,000 осіб, хоч в Америці припадає на кожну особу найбільше записаного газетного паперу, бо 79 фунтів на особу річно. Друге місце в цьому відношенні займає Канада.

СОВЄТИ ТА АРАБСЬКІ ДЕРЖАВИ ПРОТИ СІОНІЗМУ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Совєтський блок знову виступив проти сіонізму, підтримуючи представників арабських держав Ливану, Іраку та Єгипту, які гостро атакували сіоністів, заявляючи, що виступати проти сіонізму, це не значить бути антисемітом і прихильником расового та релігійного переслідування. Дискусія виникла після промови ізраїльського делегата, Абби С. Ебана, що твердив про „істеричне цькування арабів проти жидівства." З сателітських держав промовляв чеський представник — Вацлав Давід, який називав сіонізм „знаряддям американського шпигунства." Совєтський представник Андрей Вишинський назвав „брудним очорнюванням" твердження жидів, що комуністи відповідальні за ті непорозуміння, які викликали виступи сіоністичних представників. Ізраїльський представник назвав виступи представників арабських держав подібними до тих протижидівських виступів, які в минулому домагалися знищення жидівського народу. Чеський представник твердив, що засуджено до смертної кари Сланського і інших жидів покарано за те, що вони були звичайними злочинцями, а жиди не мають прийняти „бути звільнені від кари". Представник Ливану казав, що представники ізраїльських сіоністів уважають себе за представників всього світового жидівства, тому важко відрізнити сіоністів від жидівства взагалі. Представник Єгипту назвав державу Ізраїля „маріонеткою".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1916.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50
Число з суботи (з англійською частиною.		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА ЗАГРОЗА

Тиждень Пан-Американської Унії кінчиться не тільки статтями, які вказують на небезпечний стан відносин в Латинській Америці, але й такими вістями, які вказують, що там може прийти до державних переворотів, наслідки яких можуть бути фатальними для усіх Америк. З цього заключення, що всі ті замішання, перевороти і революції в Центральній та Південній Америках, добра не віщують. З такого боку можна б глядіти і на останні бомбові вибухи в Буенос Айрес, в Арґентіні, які можна вважати атентатом на особу президента цеї країни, Хуана Перона, чи терористичною реакцією на владу переністів. Пригадуємо, що теж 2 березня вибухла бомба на залізничій станції саме в той час, коли в'їжджав поїзд, яким вертав Перон з відвідин Чіле.

Вияснюючи, хто є спричинником бомбових вибухів на вічу Загальної Конфедерації Праці, Перон заявив, що це діло „чужих" і „підпільних" сил. Тими чужими силами не можуть бути в тому випадку комуністи. Це хіба тільки „американські" сили, як думати про протиамериканську пропаганду переністів. Вправді Перон дав уже до пізнання, що настала пора на покращання відносин між Арґентіною і З'єдиненими Державами, як в Білому Домі зайшла зміна, але познак цього не видно, ні в Буенос Айрес, ні в Вашинґтоні. Та ще завчасу про це говорити.

Протиамериканський рух, головно серед робітництва, можна завважити і в інших країнах Латинської Америки, як Нікараґуа, Перу, Панамі, Чіле чи Коломбії. Всюди він дуже подібний своїм змістом до протиамериканського руху в Арґентіні. До того цей рух зливається своїм змістом ще й з тим, що пише про ЗДА комуністична пропаґанда, а до якої Кремль в країнах Латинської Америки прикладає окрему і дуже велику вагу.

Як бачимо, не легко З'єдиненим Державам будувати один спільний загальноамериканський фронт, та ще в час, коли піднімаються серйозні голоси перестороги, що найближчий кремлівський наступ буде звернений проти них в країнах Південної та Центральної Америки. А ґрунт для такого наступу там готовий. В недалекій Ґватемалі комуністи є справжньою силою і можуть дуже легко перебрати владу в країні. Хоч з 24 партій, що постали по революції з 1944 року, остало тепер тільки сім, але тільки три з них є протикомуністичні. Студентські криваві демонстрації, що повторяються кожного року в Ґватемалі є теж доказом нездорових відносин, бо студенти домагаються переведення „аґрарної реформи", себто того, чим послуговуються хитро комуністи, звертаючи ненависть більшости населення, себто голодних на землю селян, проти „американських визискувачів". Комуністи взивають селян не ждати на ніяку реформу, а брати землю, де тільки вдасться.

Таким чином Ґватемаля дуже надається для кремлівського наступу на американські континенти. Але вона мала країна, яка має всього 2,800,000 населення. Тому дехто з знавців совєтської техніки заповідає, що наступ Кремлю на Америку почнеться з Бразілії, яка більша розміром від ЗДА, має 50 мільйонів населення і чисельно найбільшу комуністичну партію з усіх американських країн. Економічна криза Бразілії хронічна. Бразілійський комуністичний провідник, Л. К. Престес, має чимало симпатиків в армії і в крайніх правих колах тому, що є проти традиційної співпраці з ЗДА. Це добре знає Кремль і він не забуде цілком певно користуватись і бразілійською реакцією проти „американських імперіялістів" а може навіть і почати з Бразілії свій наступ в подібний спосіб, як це діється, наприклад, в Індо-Китаї.

Іншими словами, кожний заколот в будь-якій країні Латинської Америки, може в теперішній ситуації дати Кремлеві нагоду до великої офензиви, зверненої з одного боку проти ЗДА, а з другого спрямованої до державних переворотів при допомозі яких комуністи могли б відразу перебрати в свої руки всю владу, або хоч частинну.

Справжні цілі Кремля

Українські демонстранти в Шікаго, виступаючи проти п'ятиколонного збіговища комуністичних шпигунів і зрадників в честь Сталіна, можливо й не здавали собі справи з того, як влучно вони в одному із своїх кличів схарактеризували теперішню „мирну офензиву" Москви та справжні цілі, які криються за „новою" політикою Кремля. Використовуючи гру американських слів, ці демонстранти на одному із своїх транспарентів мали напис: „Russia wants peace — piece of America", себто — „Росія хоче миру — частини Америки". Це треба тільки поширити на совєтську політику у відношенні до всього світу й тоді матимемо справжню ціль теперішньої совєтської „мирної офензиви" та совєтської політики.

До такого висновку прийшли вже теж передові виразники американської публічної опінії та американської, як теж і закордонної політики. „Н. Й. Таймс", коментуючи останній виступ східно-німецького комуністичного „фюрера" Ульбріхта, який після наради з совєтським командантом ген. Чуйковим домагався конференції чотирьох великодержав для „об'єднання" Німеччини, твердить, що вся теперішня совєтська політика скерована на розбиття політичної й оборонної єдности вільного світу, бо власне ця єдність є найбільшою перешкодою для дальшої совєтської аґресії.

Факти потверджують цю тезу. Від часу, як Москва почала виявляти свої аґресивні пляни та переводити їх в життя, зокрема від вибуху війни в Кореї, вільний світ почав могутній похід до політичної й оборонної єдности. В Европі створено насамперед господарську спільноту, до свого завершення добігає вже теж оборонна спільнота з участю Німеччини та зроблено багато для загального політичного об'єднання, включно з федерацією европейських країн. До подібної політичної, господарської й оборонної консолідації прийшло й в Південній Европі та на Близькому Сході, після підписання договору про дружбу й співпрацю між Югославією, Грецією й Туреччиною. В тому самому напрямку йде теж розвиток в Азії та на Далекому Сході, а рішення президента Айзенгавера дати вільну руку національно-китайським військам на Формозі та американське заінтересування обороною Інто-Китаю могло бути дуже переконливим арґументом для Москви.

Отже, не комуністична миролюбність і не совєтська ініціятива, тільки реалізація американської політики та заповідь її переміни у справжню визвольну політику заставили Москву заграти в іншу дудку, виправдуючи цим тільки сподівання та передбачування американських політиків, що тільки сила й оборонна готовість заходу може припинити совєтську аґресію.

Москва є тепер у тактичному відступі. Не з власної волі та ініціятиви, але під натиском альянтського становища та постійно збільшуваної оборонної сили Заходу рішили нові володарі в Кремлі змінити свою тактику, але не для миру, тільки для війни. Миром вони тільки прикривають свою аґресію. А тому, що найбільшою перешкодою для дальшої аґресії та для дальшого здійснювання їхньої справжньої мети — захоплення й запанування над світом — є політична й оборонна єдність вільного світу, вони поставили собі за найближчу тактичну мету ту єдність розбити. Це виразно виявляє згадувана вже заява німецького комуністичного лідера Ульбріхта. В наступному тижні мають початись в Парижі наради Північно-Атлантійської Ради, що ухвалюватиме нові оборонні заходи в Европі та після яких мала б наступити ратифікація й введення в силу договору про европейську оборонну спільноту та німецькі дивізії в европейській армії. Велика проблема, чи власне це та бажання такий розвиток припинити не були одним з головних мотивів й наглої комуністичної „згідливости" для перемир'я в Кореї та нової акції для „об'єднання" Німеччини.

В такому разі, із загальних голосів західної публічної опінії можна вносити, що вже минулися ті часи, коли Москва могла — сказати б — водити за ніс політиків інших країн та хитрістю, підступом і брехнею промощувати собі шлях до панування над світом. Сьогодні той світ хоче доказів, хоче потвердження слів ділами, й не тільки тактичними трюками в одному чи в другому випадку, але суцільної зміни совєтської політики й совєтського поступування, й не тільки в закордонних, але й у внутрішніх совєтських справах. Тому то англійський представник в О.Н. домагався від Москви не тільки згоди на відновлення переговорів в Кореї, але й припинення народовбивчого терору та національних і релігійних переслідувань та привернення основних людських прав в самому Совєтському Союзі.

Іван Кедрин

ЯК ПО ГРУДІ

Одностайність українського фронту у відношенні до питання співпраці в спільному проти-комуністичному фронті з російською еміґрацією, під патронатом Американського Комітету, себто одностайність всього українського зорганізованого громадянства у діяспорі, коли річ іде про державність України, — є світлим доказом поступу української політичної думки й української політичної зрілости. Тому вона імпонує всьому неукраїнському світові включно з москалями і тому вона є джерелом нашого оптимізму щодо можливости єдности українського фронту також в інших справах. Проте ця світляна точка окружена глибокими тінями, що їх неможливо поминати при аналізі українського збірного життя. І ці тіні є не тільки в політичній ділянці, але й усіх інших, куди тільки глянете.

Перш усього нема буквально ні одної української політичної групи на еміґрації чи в ЗДА, де було б „усе в порядку". Поділ в націоналістичнім таборі всім нам добре відомий. Цей поділ і різниці внутрі проявляються назовні в тому, що одна з груп приналежна до УНРади, а друга піддержує УГВР і АБН. Подібне, коли ідеться про одностайну цілість, можна казати і про табір УНРади. Покажчиком того, що й в таборі УНРади не все в порядку, є відносини на терені ЗДА, де всі спроби охопити організаційно його членів чи прихильників — або цілком розбиваються, або дають у висліді фікції. Бо що варті організації без авторитетної поваги у власних членів?!

Ще гірше діється, коли мова про ту мітичну вже консолідацію, про яку так гарно говорив останній Конґрес Американських Українців. Його постанови прийнято одноголосно. Його політичні резолюції були шпилем золотої середини. Тому теж вислідом Конґресу були вдоволені всі ті українські зорганізовані групи, що знали і розуміли, що політична верхівка американських українців мусить бути побудована на найширшій консолідаційній базі і що повага українства у широкому світі залежатиме також від ступня сконсолідованости української еміґрації в Европі. Але після логічного „а" по нинішній день не сказано ще логічнішого „б". Існує далі жалюгідний „двоподіл", УНР-УГВР, а всі спроби зліквідувати його довели найбільше до того, що було вже і перед конґресом: контактів в Европі для узгіднювання поглядів на загально-національні справи від випадку до випадку. І це вже поступ, але до „консолідації" дуже далеко. Не відпружилась атмосфера також у відношенні деяких кругів до УКК, а якісь таємні сили намагаються витворити враження, що зовсім природний і логічний двоподіл УНРада-УКК з різними завданнями і можливостями, іншою структурою й іншим змістом, це якесь взаємне суперництво. Критика окремих діячів з УКК та природна розбіжність поглядів на окремі проблеми, що їх розв'язує ця репрезентаційна американсько-українська установа, дає притоку до зовсім неприродної кампанії, яка всуміш перемішує речі великі й малі, установу з особами, тактику з проблемами, можливості з бажаннями. Але проблема, що існувала і перед Конґресом і після нього, — плянового і систематичного розмежування компетенції Державного Центру в Европі, згл. його американського Представництва, з американсько-українською установою Українського Конґресового Комітету, розмежування тих компетенцій і встановлення контакту в справах, що їх боронять ці обидві зовсім інші своїм характером установи — ця проблема по нинішній день не розв'язана. І було б абсолютною несправедливістю, коли б вину за це скидати на будь-яку одну сторону, бо жадна не вичерпала всіх можливостей, що їх треба було вже давно використати для полагоди цієї справи.

Зактуалізовано давно існуючу болячку — покращати та назверх заманіфестувати покращання українсько-жидівських взаємин. Нема для цього кращої коньюнктури, як теперішня. Були сходини, створено навіть Тимчасовий Організаційний Комітет, але здійснювання наміченої програми йде черепашиною ходою. Зактуалізовано справу покращання чи може навіть ліквідації історичного польсько-українського спору. Таке порозуміння у теперішньому часі та спільна заява про спільний фронт за самостійну Україну і самостійну Польщу проти нинішньої і будучої неділимої Росії — були б міжнародньою подією і піднесенням на міжнародному ґрунті поваги обох цих чинників, як підметів, а не предметів політики різних „чвірок", „трійок" та навіть „одинок". Є тепер просто виїмкова коньюнктура для цієї справи. Чи її використовується так швидко і з таким зрозумінням, як можна би?!

Є і менші справи, але важні, теж у сліпому куті. На приклад, теж уже навпів-мітична Культурна Рада. Сторпедувало її з самого початку аж кілька осіб із різних середовищ. Стала вона предметом формалістичних розмов у комісії, що в ній нема найкомпетентніших культурницьких чинників і вся справа завмерла ще поки народилась. — Є справа громадської жертвенности на найважніші цілі, від ЗУАДК починаючи, на Народному Домі в Ню Йорку кінчаючи. Відозви, шумні звідомлення, оптимістичні заяви і сумна дійсність: як по груді. Є проблема народного шкільництва: повінь статтей і меморіялів, а який вислід? — У справі репрезентаційних імпрез вийшов навіть комунікат УКК. В практиці маємо надалі ліцитацію академій, репрезентаційних концертів і поминок, з такою ясною перспективою, як два і два чотири: коли їх не стане менше, то внедовзі всі вони будуть світити пустками на залі й дефіцитами в касі.

Скажете: Все людське життя іде як по груді, то й громадське не краще. Від такої філософії тільки один крок до фаталістичної байдужости. Український громадський віз котиться, як по груді, не тому, що так мусить бути, тільки тому, що так ми ним їдемо.

I. Світ

Ще про Манджурію

Недавно в „Свободі" була вміщена стаття п. Б. Сивенка — „Вільна рука Чан Кай-ші" (ч. 50), в якій є багато цікавих й правдивих думок, але трапилось і декілька неточних тверджень.

Манджурія не складала багато століть частини китайської держави, а стала частиною хінської держави від часів революції 1911 р. Великий хінський мур був збудований для захисту Хін не від манджурів, яких тоді ще не було, а від нападів монгольських та туркестанських народів більш, як тисячу літ тому та досі він зберігся у своїм первіснім вигляді, розвалилися тільки його дальші частини, що були простими валами.

У корінних Хінах манджурів майже не було, окрім урядовців та військових з часів династії їх — Чінґ-Манджу, 1621-1643 у Манджурії та 1644 до 1912 р. у всіх Хінах.

Провінції Чагар й Джегол ніколи не були Хінами, а є частини Внутрішньої Монголії. Південна провінція Манджурії є Ляонінська провінція (Мукденська), а провінція Квангтун є на півдні Хін — Кантон. Але є Ляотунський півострів (Порт Артур та Дайрен) який під японцями звався — арендована земля Кванто, Квантунська територія, ніколи як провінція. Порт Артур ніколи не може бути першорядною морською базою, бо має при своїм вході вузину та коси досить обмілюють вхід до малої затоки порту. Це почасти причина загибелі московської фльоти у війні 1903-1904 рр.

Сінкянґ має при 633.000 кв. милях — 4,047,000 населення, Манджурія — 460,265 й населення — 34,075,000. Аляска при 586,400 кв. милях тільки 128,643 особи, та 8 гірських держав П.А.С.Д. при 863,887 кв. милях — 4,818,000 населення. Отже жодного порівняння між ними, коли Аляска має 0,2 на кв. милю, Манджурія — 74 особи, а Туркестан — 6,4 особи. Крім того Сіканґ не є Туркестан-Сінкянґ а східня провінція Тібету, зовсім іншої країни.

Відноги Сихота-Аліна є тільки на Приморщині, а в Манджурії цих гір немає зовсім. Країна є континентальна, але в південній та східній частині дощів достаточно. Гори, як й вся східня й південно-східня частини, мають багато лісів й самі гори ними вкриті. Також на східних схилах Хинґану багато лісів, але немає лісів у Монґолії. „Барга", що є на захід від Хінських гір.

За виїмком Барги, вся Манджурія є хліборобська країна, яка продукує в основі — сою, гаолян не є просо, а манджурський вид Сургум, але просо також є й називається чумиза й пайза. На сході країни продукується риж, та є дукровий буряк (Ашихе, Имяньпо та біля Мукдену-Гунджуліна), багато різної городини, а овочі є тільки на Ляотунськім півострові й ніде інше. Ліси Східньої Манджурії, як й Приморщини мають прекрасний темно-червоний дикий виноград, з якого виготовляють вино.

Скотарство є поширене тільки у монгольських частинах — Барга й дуже є важливе, одинокий ринок постачання м'яса. Тепер загальне, — Манджурія є переважно сільськогосподарська країна й була одинокою частиною в Хінах, що експортувала зерно: боби — перша по розміру в світі, трохи пшениці та гаолян для центральних Хін. Боби є золото Манджурії, з неї видавлюється олія та виготовляється сос — „соя", один з важливіших складників азійської кухні.

Покладів залізної руди в Манджурії мало й вони є бідні, як й взагалі в Хінах. М. Анзан, біля Мукдену, має залізні гути й копальні руди, запаси яких є двічі більші ніж всіх Хін. Другі гути є теж біля Мукдену-Пенсіху.

Війну Росія з Японією програла не тому, що не мала в Манджурії військової промисловости, а з інших причин. Головне тому, що командування вирішальне було не там, а в Петербурзі, та не було відповідних військ й не було належної фльоти, та крім того москалі трималися тактики німецької школи, яка в манджурських умовинах не була придатна, головне ж — бездарність командування.

Японці підтримали манджурський рух й скористали його для створення Манджукуо, коли їх військової промисловости ще не було там. Вона почала поставати тільки від 1935 р. Навпаки, японці зруйнували в 1931 р. вщент мукденський арсенал, розбудований для маршала Чжан Цзо-ліна німецькими та англійськими фірмами.

Росія тричі вжила „Східньо-Китайську залізницю". В 1920 р. Карахан відмовився в користь Хін від цієї залізниці, як здобутка імперіялістичної царської імперії. Тоді залізницею управляв Руско-Азійський банк й залізниця не мала жодних справ з Росією. В роки 1918-21 у керуванні залізниці приймав участь міжнародний контрольний комітет на чолі з американським інженером Стівенсом. В 1924 р. восени Совєти з допомогою Соломона Скідельського одержали можливість умовитися з маршалом Чжан-Цзо-ліном про спільну адміністрацію залізницею й дістали половину в її участі, згодом це зловживали й Хіни всіх арештували. Так почалася війна 1928 року, коли Совєти вжили літаків та війська, дійшли до Хінґанських гір й угодою в Хабаровську дістали дальші концесії.

В 1935 р. продали ці свої половинні права Манджукуо, дістали майже всі гроші, за виїмком п'яти міл. єн. Отже відмовилися другий раз. В 1945 р., після трьох днів війни, забрали залізницю, та ще в придачу Дайрен й Порт Артур, що його колись царська Росія втратила. Ще дістали Зовнішню Монголію й посадили там своїх маріонеток комуністів.

Д-р Юліян Налисник

ПЕРШЕ ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В СОФІЇ

(3)

Він оповідав докладно, як він умовляв Фердинанда зректись престола, як той плакав, довго не хотів того зробити. Крім загальних, правда цікавих розмов, які я мав з царями та міністрами, треба відмітити переговори про випуск полонених в комісії, до якої входив Чайратіков, посол Болгарії до СССР. Вони незаконно хотіли отримати з України поважну суму, на що я не хотів погодитись. Про те говорилось дуже довго, потім допоміг мені остаточно зліквідувати справу полонених командуючий французькими військами генерал Кретен. Малінову я написав дуже різку ноту й у мене з ним був конфлікт. Ви знаєте, що пізніше ми відпровадили всіх полонених і в цій справі й Ви брали активну участь. На кінці, коли я їхав до Парижа, Тодорів, президент міністрів, в мене сидів три години і просив мене заступитись за їх в Парижі, що я й пробував робити, але французькі кола в Парижі порадили мені не мішатися в ті справи. Ставлення їх до болгар було тоді жахливе. В головних рисах, коли обминати побутові і драматичні моменти, це все найважливіше, що в листі можна сказати".

Я згадаю ще, що цар Фердинанд та його правительство приймали нашого посла дуже сердечно, з усіми формами, які були призначені для представників великих держав, що виміну ратифікаційних грамот Берестейського миру перевів у Відні посол Липинський з болгарським представником при австрійському уряді. Як відомо, по розвалі Центральних Держав цар Фердинанд зрікся престолу в користь свого сина Бориса III. До Софії ввійшли французькі війська, однак ми виконували дальше свою роботу, а навіть п. посол нав'язав деякі зв'язки з французами.

Згадаю ще, що коли опісля приїхав до Софії представник Чесько-словацької Республіки, він вважав за відповідне з'явитися у нашому Посольстві. Але представник молодої польської республіки, д-р Станіслав Грабовскі, з яким однак я був особисто знайомий, не вважав за відповідне зголоситись в нас.

По поваленні гетьмана, проф. Ол. Шульгин відійшов зі свого посту та 1. 1. 1919 року поїхав до Парижа. Поїхав до Румунії теж О. Додул, відійшов теж генерал Бобровський а залишилось нас 6-тьох. Керівником Посольства став радник Федір Шульга, однак за його часу не було жадних зв'язків з болгарськими урядовими колами, бо він тієї роботи не міг робити. Тому то він від'їхав вкоротці до Одеси, а керівником Посольства став секретар Степан Драгомірецький. Був би він на місці, тільки непевний під національним оглядом, а тоді вже почали вештатись по Софії російські втікачі, з якими він вів часті розмови. Правда, я не завважав в його діях нічого такого, що йшло б в розріз з його обов'язками, як представника України, однак теж правдою є, що наш урядовець Петро Сікора не хотів під його керівництвом працювати та від'їхав в другій половині 1919 р. до Праги.

Незадовго по нашому приїзді до Софії наше Посольство доручило мені віднайти на софійському цвинтарі могилу Драгоманова. Дуже багато труду мене коштувало виконати те завдання, бо тоді у Софії не було нікого з родини померлого. Д-р Іван Шишманов, що був одружений з дочкою померлого, був тоді послом Болгарії в Києві, а син посліднього, д-р Димитр Шишманов, письменник, що володів українською мовою, перебував десь на провінції. Вкінці я знайшов ту могилу, цілком залишену, без жодного знаку, що в ній хтось спочиває, а не то що спочиває так визначний українець. Це опущення вияснив нам згодом згаданий внук померлого тим, що українське громадянство мало поставити на могилі пам'ятник, тому вони нею не цікавились. Я казав впорядкувати могилу, поставити на ній дубовий хрест та посадити квіти. Українське громадянство й досі не спромоглося виставити пам'ятника, хоч від дня смерти того так визначного українця минуло більш як 50 років.

Посольство виконувало в своїх початках велику консулярну роботу, висилаючи додому українських втікачів та бувших полонених, які забігли до Болгарії. Два невеликі транспорти тих полонених я сам відвіз до Варни та посадив на пароплави, що їхали до Одеси. Вже у серпні 1918 р. я їздив два рази, як дипломатичний кур'єр, то до Відня та Берліна. До Відня їхали ми оба зі секретарем Драгомірецьким, щоб купити меблі до нашого Посольства та привезти доручення нашого уряду. Віденське Посольство було наче заграничною філією нашого Міністерства Закордонних Справ, яке передавало доручення уряду до всіх українських представництв в Европі. Наше Віденське Посольство виглядало більш по аристократичному. Послом був згадуваний вже мною Вячеслав Липинський, радником, Ян Токаржевський-Карашевич теж зукраїнізований польський шляхтич, секретарем В. Полетика, знаний опісля український діяч в Німеччині, урядовцем згадувана вже Н. Суровцова, урядовець для спеціяльних доручень Першого Міністерства Закордонних Справ України. Всі вони були вже знані українці. До Берліна я їздив через Прагу-Дрезден на доручення Віденського Посольства. Послом був тоді в Берліні барон Штейнгель наслідник Севрюка, що був першим послом. Послом у Празі був М. Славинський, знаний український діяч на терені Петербурга за царських часів. Закупивши меблі, Драгомірецький повернув до Софії, а я вертав з Берліна через Шлеськ, західню Словаччину до Будапешту-Білгороду, бо хотів побачити ту частину Німеччини та Угорщини. Центральні Держави давали нам тоді опіку та удогіднення, як це давали членам представництв інших держав.

Незадовго опісля я був ще раз у Відні з п. послом Ол. Шульгиним і ми вернули до Софії послідним „Бальканцуґ-ом", який перестав вже їздити. До Букарешту я теж їздив кілька разів.

Хочу сказати дещо більше про ту роботу, яку наше Посольство робило намагаючись освідомити болгар щодо наших українських справ, щоб болгар, дотеперішніх великих русофілів та слав'янофілів, прихилити до нас українців. Робили ми те найперше при допомозі особистих зустрічів, а згодом при помочі друкованого слова. До нашого Посольства приходили у відвідини дуже часто молоді, а то й старші болгари, а коли виявилось, що в нас є чотирьох молодців, кандидатів до оженку, то тих відвідин було більше. — Дуже частим нашим гостем був молодий капітан болгарської армії, одружений з росіянкою, звався, здається Петров, та ревно нас наклонював до залишення кавалєрського стану. — Один з наших урядовців, а саме Дмитро Шелудько, кинув таки наше посольство, одружився з болгаркою, став доцентом, а згодом професором Софійського Університету.

Познайомившись трохи з болгарами, наше Посольство почало видавати болгарською мовою спершу неперіодик „Українське Слово", а згодом двотижневик „Українсько-Болгарський Перегляд". „Українське Слово" почали ми друкувати ще в 1918 році, а його редагуванням займався наш урядовець Петро Сікора. Він нав'язав зв'язки з болгарськими журналістами та письменниками, трохи при допомозі вже згадуваного внука Драгоманова Д-ра Дмитра Шишманова та більше при помочі власного сприту — вишукуючи більш видатних та знаних між болгарами людей. — Наше „Українське Слово" появлялось, а вийшло його 4 числа, у виді книжки формату вісімки й мало 24-16 сторінок, як видавництво Посольства.

(Продовження буде).

Зенон Стефанів

ДО НАШОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На повищу тему я нераз писав, як історик Українського Війська, ще перед другою світовою війною. Крім того, я опрацьовував разом з пок. О. Думіном (А. Крезуб) український військовий словник, енциклопедичного укладу, що в 1939 р. був доведений вже до літери „П". На жаль „рукопис словника пропав внаслідок воєнних подій.

Хоча українська військова термінологія в умовинах національного поневолення та відсутности власного війська не могла бути популяризована, — то всетаки є в українській мові, поза зукраїнізованим, міжнародного походження військовими назвами — чисто-українські, на означення військових понять.

На сторінках цього часопису я забирав вже слово (гл. „Свобода" ч. 33 з 1951 р.) в справі вживання українською пресою, головно у ЗДА, означень військових ступнів та окремих військових понять, що не є згідні з духом української мови і військової традиції, а являються мовними новотворами — варваризмами (лютенент, дженерал, мейджор, кептен, нейві, тенк, шіп, маринарі, війсьє каледж і т. п.).

Дуже часто в укр. пресі вживається неправильно різних назв, незгідних із загально - військовими поняттями.

Темою цієї статті є подаюи рівночасно стислий огляд організації війська та, вживаючи прикладів українського військового назовництва, — допомогти в правильному приміненні військових означень.

Військо. Збройні сили. Роди військ.

Військо або збройні сили це один із найголовніших атрибутів суверенности нації, призначений для оборони перед зовнішнім ворогом, а в деяких випадках для ліквідації заколоту внутрі країни. Є це особлива організація, покликаних і заприсяжених державою громадян — в'язаних поміж собою дисципліною і послухом, ... що для виконання завдання розпоряджає різнородною зброєю.

Збройні сили поділяються на три головні роди: суходільні, морські та повітряні війська.

Крім цих трьох означень на роди військ, можуть бути означення, що ними більш деталізується військо для окремого завдання. Одначе, як видно з нижче поданих прикладів, складаються з елементів одного, двох або трьох головних родів військ, нпр.: ударне військо, спеціяльне, колоніяльне, наступальне, запасне окупаційне, літунське, автомобільне, гірське, експедиційне, гарматне, кінне, етапне, бальонове, залізниче, інженерне, піхотне, постійне, панцерне, санітарне, зв'язку, хемічне, штурмове, десантне, морське ополченецьке, поліційне і т. п.

Як видно вже із самої назви, три головні роди збройних сил виконують оперативні завдання на суходолі, на морі і в повітрі. При тому вони вживають неоднакових засобів та послуговуються відмінними способами ведення війни.

Суходільні війська складаються із різнородних формацій, поділених на роди зброї: піхоту, кінноту, артилерію і панцерию, з відповідними допоміжними службами.

Морські війська складаються із різної величини і кляси воєнних кораблів — лінійних, патрульних, сторожових, штурмових, підводних суден, транспортних, воєнноморського літунства, морської піхоти, річкових фльотилій та допоміжних кораблів і служб.

Повітряні війська мають в свойому складі різного типу бойове літунство, як нпр. бомбардове, нищильне, сторожове, патрульне, штурмове; допоміжне, як: транспортове, санітарне, фотографічного і топографічного здіймання і т. п. Бомбардове летунство виконує звичайно далекі або стратегічні лети. Решта бойового літунства тісно співпрацює із суходільними військами.

Організаційно і тактично поділяються сухопутні війська на сотні і ескадрони, батальйони і дивізіони, полки, бригади, дивізії, корпуси і армії; морські війська на ескадри, фльоти і фльотилі, повітряні війська на ескадрилі, полки (в деяких військах) і фльоти.

(Далі буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Підготовка маніфестації в роковини голоду.

В дні 12 квітня ц. р. відбулася окрема нарада представників українських організацій міста Филаделфії і околиць в справі підготовки та переведення маніфестації проти народовбивства з приводу 20-тої річниці жахливого голоду в Україні в 1932—33 рр. Після обговорення проведення маніфестації, обрано Ширший Громадський Комітет в складі: д-р Володимир Галан, майор Михайло Дармограй, д-р Петро Мірчук, Роман Карбівник, Іван Сірий, Іван Порятко, д-р Мирослав Роговський, Сергій Євсевський, Ілля Кісь, Володимир Яців, д-р Володимир Рудницький, Любов Лисянська, Стефан Слободин, Дмитро Василащук, Стефан Бренцей, д-р Михайло Годованець, д-р Микола Ценко, Олена Штогрин, д-р Павло Дубас, Петро Шинкар, Юрій Івченко, Іван Шаран, Володимир Божний, Богдан Романенчук, Іван Воскобійник, Василь Титанич, Павло Дубрівний, Іван Головінський, Іван Черник, Зосим Дончук, Іван Лисянський, Мирослав Солтис, Тихон Тещук, Іван Харамбура, Андрій Шекерик, Стефан Хариш, Теофіль Бабійчук, Тома Дармограй, Роман Дяків, Андрій Дуда, Микола Сеник, Іван Гаврилів, Сергій Шевченко, д-р Юрій Мачук, Володимир Васюк, д-р Петро Ісаїв, Володимир Татомир, Михайло Вишиванюк, Михайло Никорович, Михайло Гурський, Мирон Утриско, Василь Циган, Володимир Зуляк, Остап Тарнавський, Александер Гороховський, Иосип Бакай, Стефан Филик, Панас Панасюк, Іван Жмутин, Александер Татомир (Брістол), Корнило Кізюк, Марія Голуб, Микола Муляр (Честер), Микола Микита, Василь Новак (Честер), Анна Сивуляк, Іван Мельник (Кемден), Іван Бодревич, Теодор Сорока (Честер), Микола Бута, д-р Зеновій Гіль (Вільмінгтон), Іван Янівський. День на маніфестацію назначено в суботу, 23 травня ц. р. Підготовляється демонстративний похід вулицями міста Филаделфії.

В неділю, 19 квітня ц. р. в Клюбі Горожан при 847 Н. Френклін вул., год. 3 по пол. відбудеться засідання Ширшого Громадського Комітету, на якому буде принятий подрібний плян цілої маніфестації. Проситься всіх членів Комітету прибути на засідання.

Мільйонові жертви страшного злочину, що 20 років тому поповнили московські большевики — кличуть нас до протесту й обвинувачення московського злочинця-окупанта України.

У маніфестації, 23 травня ц. р. всі свідомі українці візьмуть масову участь. Всі українські організації, товариства та установи: — приготовляйтеся вже тепер до зорганізованої участи у маніфестації, щоби вшанувати пам'ять невинних жертв та засудити перед світом найбільший злочин народовбивства московських катів.

Т.

Ютика, Н. Й.

Шкільне Свято

Ми зазвжди з великим задоволенням відмічаємо всякі виступи нашої молоді на різних національних святах, а ще більше уваги ми приділяємо святам, що їх улаштовують самі діти, бо це є своєрідний контроль національного виховання нашої зміни. Тому й хочемо відмітити Шевченківське Свято, що відбулось 29 березня в українській громаді Св. Володимира. Дбаючи про національне виховання своїх дітей, члени громади створили для своїх найменших дитячий садок, а для підлітків — школу, які разом і улаштували вечір, присвячений пам'яті нашого Великого Кобзаря. Розпочали свято співом „Заповіту", що його виконували всі діти. Вступну промову прочитала Звенислава Чорна, в якій коротко розповіла про Великого Кобзаря і відмітила те велике значення його творчости для відродження нашої нації. Нам приємно відмітити факт, що вступну промову читала школярка і тим підкреслила, що Свято улаштовують самі діти своїми силами. Ми з великим задоволенням також відмічаємо, що всі діти мали на собі національний одяг, тому не дивно, що було зроблено багато фотознимків, аби зафіксувати цю прекрасну, барвисту дитячу групу. Після промови наші найменші продемонстрували свої досягнення: вони проспівали дві пісні: „Поклін Тобі Тарасе" та „Батьку Тарасе". Злагоджений спів малят залишив дуже приємне враження і видно було, що тут проороблено дуже велику роботу. Також приємно було бачити те велике захоплення, з яким наші найменші читали свої коротенькі вірші, що в них вони звертались до нашого Кобзаря і запевняли його ніколи не забути заповіту про любов до нашої України.

Свій виступ дитячий садок закінчив інсценізацією Шевченкового віршу: „На Великдень, на соломі". Велике признання належиться виховательці дитячого садочку п. Ярославі Козій за її працю з нашими найменшими, бо наочно добачальні великі досягнення її непомітної, але важливої і необхідної для нашого майбутнього роботи.

В другому відділі виступила шкільна група наших дітей. Шкільний хор виконав: „Садок вишневий" і „Ой чого ти почорніло". Хочемо відмітити, що ще небагато треба прикласти роботи до цього колективу дітей і ми будемо мати досить гарний хор. Присмне враження зробив і сольовий виступ Наталі Топольницької, що проспівала: „Думи мої" під акомпаніямент роялю, що коло нього була Звенислава Лукасевич. З деклямацій школярів хочемо відмітити дуже гарну дикцію Зореслави Кушнір, що прочитала вірш: „Лічу в неволі" та Нестора Томича, який читав вірш: „Умер Тарас", але кожен з школярів вкладав у читане увесь свій хист і всю свою душу. Свято закінчилось співом національного гимну, що його проспівали батьки разом з своїми дітьми.

О. Ч.

Клівленд, Огайо

У поклоні Шевченкові!

Дня 22. березня, б. р. відбувся в Клівленді в Укр. Нар. Домі, в годині 6-тій вечором традиційний Шевченківський Концерт.

Концерт цей можна сміло назвати прощальною імпрезою старої Управи УЗО, а його зорганізування і підготування зачислити, як головну заслугу 2-го заступника голови й культ. освітнього референта старої Управи УЗО, п. дир. Михайла Ждана.

Сцена гарно удекорувана! Програма Свята вміло підібрана, дбайливо виведена й вдержана на високому мистецькому рівні! Свято зачалось промовою п. дир. Леоніда Бачинського, яка так під оглядом змісту, як і самого виголошення була непересічна, у своїх нюансах передумана й глибоко патріотична. Як гордо звучали переконливі слова промовця: „Перед нашими очима стає сьогодні Пророк тихий і великий! Сівач правди на землі й волі на чорній ниві! Апостол братерської любови, безстрашний Воїн, що немилосердно бив смока темноти й поневолення, Лицар чести, Народній Революціонер!"...

Вокально-музичну частину програми виповнив гостинний виступ нашого артиста-співака з Ню Йорку, п. Лева Рейнаровича. Мілий баритон співака полонив всю публіку. Виконання пісень було високо артистичне, тому не дивно, що публіка нагороджувала кожну пісню бурею оплесків. Зокрема „Гетьмани", „Безмежне поле" Лисенка та арію Остапа з опери „Тарас Бульба", полишили в слухачів дуже гарне враження. Мимоволі пригадувалась львівська опера, а душу пестили спомини... При фортепіяні акомпаніювала п. М. Соболевська.

Сольові виступи співака переплітували вдатно віддані деклямації, а то „Іван Підкова" (в анг. мові) п-ни Жук і „Холодний Яр" п-ні Л. Боднаревої.

Дивно якось вражала на цьому великому Святі відсутність хору ОЧСУ, який, виступаючи підряд на трьох Академіях, повинен був теж подумати над відспіванням принайменше Заповіту на Концерті Шевченка, якщо на інші пісні забракло часу... Коли ж на початку Концерту не прийшлось почути традиційного Заповіту, то Він знайшов своє почесне місце на прикінці Концерту у виведенні по мистецьки інсценізації з часів нашим Визв. Змагань, у якій два дуже зворушливі моменти, а саме передання укр. матір'ю-вдовою вишиваної сорочки останнього сина, про якого не має жадної вістки з фронту, — укр. стрільцеві й відспівання Заповіту стрільцями в її хаті перед портретом Шевченка заслуговують на окреме вирізнення. Ролю матері відіграла з великим чуттям і артизмом п-ні Єзерська, б. учителька Рідної Школи у Львові, яка заразом і режисерувала цю інсценізацію, а в ролі І-го Стрільця виступив знаний артист ще з краю п. дир. В. Кухта. Цілому ансамблеві, а п-ні Єзерській зокрема належиться щире признання за цю глибоко - психологічну сценку, яка так природно створювала чудову гармонію тонів, красок і почувань...

Свято закінчено відспіванням Укр. Нац. Гимну!

Д-р О. Наклович.

ЗБОРИ ВІДДІЛУ ЗУАДК В НЮ ЙОРКУ

149 Друга Евеню в суботу, 18. квітня в год. 7 вечорі річне зібрання нюйоркського відділу ЗУАДК. Тема: Суспільна опіка на найближче майбутнє.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„БОРИСЛАВ — БАКУ"

Останній партійний з'їзд — це бич, яким підганяють робітників до більшої праці, але за ту саму ціну. Ось „нафтовики двох братніх республік — Азербайджану і Радянської України — змагаються між собою, добиваючися все нових успіхів у виконанні завдань, поставлених XIX з'їздом Комуністичної партії". Баку вчить Борислав, як „розгортати змагання за звання „кращого оператора", „кращого тракториста", „кращого моториста". Між цими „кращими" робітниками багато немісцевих прізвищ: Амелін, Березін, але стрічається й одно, напевно місцеве прізвище. „Тепер з ініціятиви начальника другої дільниці де'вятого промислу Миколи Мінчака в Бориславі розгортається соціялістичне змагання за створення відмінного технологічного режиму на кожній свердловині". Бориславці пишуть так до далекого Баку: „Друзі бакинці! Будемо і далі ширити традиційне змагання, ... яке сприятиме виконанню п'ятої сталінської п'ятирічки". Люди мусять „змагатися", щоб охоронити себе від „змагань" поліції з ними.

„ЗА ВИСОКИЙ УРОЖАЙ ВСІХ СІЛЬСЬКО - ГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР"

Поруч дитирамбів про „дружбу совєтського народу" в часописах зачинають появлятися статті й дописи про те, щоб колгоспні невільники як найбільше працювали та щоб засівали поля. В одному тільки числі „РУ" (25 березня) стрічаємо дописи: „Польові роботи на Миколаївщині", „Сівба на Закарпатті", „Напередодні виходу в поле", та статтю „Активно добиватися впровадження передового досвіду у виробництво". У всіх цих дописах і статтях підбичовують бідних людей згадкою про недавню смерть Сталіна та взивають перевиконувати норми з приводу цієї події.

ІВАН КОСТЮК — АВТОР СПОМИНУ: „ХРИСТОВІ СТРАСТІ В ХАРКОВІ"

У великодніх числах „Свободи" трапилась через недогляд прикра помилка, бо пропущено автора спомину: — „Христові Страсті в Харкові 1943 р.". Автором цього спомину є п. Іван Р. Костюк з Третону.

ВІДГУКИ ДНЯ

ТРАДИЦІЙНЕ „СВЯЧЕНЕ"

„Просфора" — на Різдво. „Свячене" — на Великдень. У Ню Йорку „Просфору" улаштовує хор „Думка", „Свячене"... Пластприят.

Коли брати два-три роки як довгий протяг часу — це вже традиція. Отже: традиційна „Просфора" і традиційне „Свячене"... Правда, бували і бувають інші, грубо давніші, але слівце „традиційний" найсильніше прилипло до тих двох імпрез — „Думки" і Пластприяту.

Наприклад: у неділю, 12 квітня відбулося в Ню Йорку щось аж шість „Свячених", але ніде не було такого традиційного натовпу...

Нюйоркська традиція не тільки в тому. Так якось завелось, що Ню Йорк не любить мати своєї громадської домівки. Традиційно ходить по чужих хатах, оббиває чужі, вже добре збиті пороги і — нарікає. А раз українець нарікає, то він аж здоровіший, хто знає навіть ліпше не травить.

Але до речі...

Відбулося „Свячене" Пластприяту.

Зійшлося там пластприятелів і пластпідприятелів досить, — переважно людей середнього віку — від 2½ до 78 років.

Спершу не було настрою. Багато пластпідприятів мали скислі міни, слухали і не слухали, били і не били „браво", ніби: приглядались, а ніби тільки зиркали.

Аж від одного моменту — якби хто чародійною паличкою махнув: лиця прояснились, „брава" рясно посипались, а настрій сильно потеплів.

Причина скислих мін: На столах, крім різнородного їстива, було тільки однородне питіє — помаранчевий сік.

Причина прояснення: Хтось шепнув, що в буфеті можна буде дістати „ще дещо".

Під впливом доброго настрою малощо не вплелася між старіші гагілки і модерна:

„Чи то таке диво,
Чи то таке диво,
Що ми п'ємо шнапс і
[пиво..."

Але ніхто не вирвався. Раз, що святочна хвилина, а два, що молодь виводила довший час ті правдиві гагілки...

„...Та вода по камені,
Та вода по білому
Стиха іде, стиха іде..."

І як та вода по білому камені йшли стиха думки старших громадян у вічно зелений гай молодости, а душі молодих радісно переживали дійсність, хоч вона була тільки на сцені, і тільки в чужій залі.

Гарне було „Свячене". Добре виправоджені гагілки, коротка промова, відповідна деклямація, але найбільше подобався мені виступ одної пластприятки, а властиво — пари пластприятів.

Вона мала вже добрих півтретя року, а він заледве 78.

Вона довший час терпіла на задних кріслах, укінці рушила наперед і відважно стала собі на підвищенні перед сценою. В цей спосіб її очі знайшлися на висоті сцени і могли втягнути в молоденьку душу всі ті дива, що там відбувалися.

Не втерпів і 78-річний пластприят. Після закінчення гагілок підійшов до пластприятки і привітався з нею.

Було в тому щось символічне. Ніби Старий Край вітався з Новим, ніби старокраєве покоління поздоровляло новокраєве.

Дай Боже, щоб і мала пластприятка, коли не поверне в край своїх батьків, вітала в 78 році життя когось півтретрічного — на „Свяченім" Пластприяту і при гагілках.

Але ради Бога! Вже в українській залі!!

Галактіон Чіпка.

• HELP WANTED MALE •
• ПРАЦЯ •

ПРАЦЯ ДЛЯ ПРИБИРАЛЬНИЦЬ В БЮРІ

Маємо праці для прибиральниць в бюрі. Праця в ночі від понеділка до п'ятниці, 35 годин кожного тижня ;$1.23 за год. Обезпечення в Blue Cross і Blue Shiled для цілої рідні. Зголошення перед полуднем між 10 а 11 а після полудня між 2 а 4.

250 WEST 57th STREET,
NEW YORK CITY
Room 719.

Знання англійської мави неконечне.

• ПРАЦЯ •

ДІВЧАТА

від 18 до 30 років. Легке пакування. 40 год., 5 днів тижнево— нема праці в суботи. Голоситись

36 COOPER SQUARE
NEW YORK CITY
(біля Wanamaker)

• АВТОМОБІЛІ •

Українці Дітройту й околиці! Нові самоходи „Шевролей" на спеціяльно догідних умовах продасть вам і по-приятельськи порадить Едмунд Бурковскі. Можна порозумітись по-українському. Телефон.: TY 7-9590 Години: 8-2 і 9-12.

• ВАКАЦІЇ •

ВАКАЦІЇ над озером Budd Lake. N. I., в гарній околиці, з харчем або без. По інформації кличте:

Mrs. PAULI NAKAR
Netcong 2-0212-R

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АКТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ У СТЕЙТІ ІНДІЯНА

Недавно звітували ми на сторінках „Свободи" про положення українців у північній частині Індіяни, зокрема на лінії Гері - Толідо. Зокрема звітували ми про перші кроки організованого життя в системі Українського Конґресового Комітету та про важливіші події в останньому році.

Сьогодні хочемо поділитися з Читачами „Свободи" інформаціями про перші кроки зовнішніх виступів української громади цього простору. Савт Бенд Арт Асовшіейшен, при співучасти ІВКА, зорганізувала в часі від 8—24 лютого 1953 виставку народного мистецтва тих національностевих груп, що живуть в Савт Бенд, Індіяна. У виставці були заступлені: англійці, бельгійці, індійці, китайці, литовці, мадяри, мексиканці, німці, поляки, росіяни, японці та українці. Кожна національна груа мала свій порівнюючи дуже обмежений простором куток, тому мала можливість виставити тільки найпритаманніші зразки свойого народного мистецтва.

Організацією української участи у виставці займався зокрема п. Степан Гумницький з своєю дружиною, при активній співраці пані Анни Пап, п. Сакалоша, панни Василини Гонтарук та пані Анни Маленької — Дролет з Геброн, Інд. Українська участь була організована при піддержці Відділу Українського Конґресового Комітету в Елкгарті.

Український куток був репрезентований гуцульським килимом, на тлі якого виднів український національний герб, Тризуб, прикрашений рушником чернигівського зразку. Повний зразок гуцульської ноші натуральної величини та лялька полтавського зразку притягали чисельну публіку. Особливе зацікавлення публіки викликала п-ні А. Маленька-Дролет, одягнена в яворівський стрій, показуючи техніку писання українських писанок. Пані Анна Маленька не жаліла ні часу ні труду, приїжджаючи з значної віддалі, щоб послужити добру українського імени.

В парі з цією виставкою, за почином „Нешенел Конференс оф Крисченс енд Джувс", влаштовано т. зв. „Нешенел Бродергуд Вік", в якому, крім вище згадуваних національних груп, взяли участь жиди й неґри. Програма була організована дуже цікаво, була дуже різноманітна, але переважали хорові виступи для показу народніх пісень та танкові виступи для показу народніх танків.

Українці не були заступлені чисельно, але дуже гідно. Панна Василина Ґонтарук і п. Степан Гумницький в національних строях танцювали українського козачка. Це був одинокий виступ у цілій програмі, що на бурхливе домагання публіки мусів бути повторений. Можна сміло твердити, що українська пара здобула найбільший успіх у публіки. Місцева преса, зокрема Савт Бенд Трибюн, дуже тепло згадувала цей виступ.

Завдяки добрим зв'язкам і відданості п. Степана Гумницького, перші леди проломані для українських виступів у Північній Індіяні. У житті цієї громади це небуденна подія, бо донедавна тут не було „ні слуху, ні духу" про українське культурне життя.

Як довідуємося, філія УКК підготовляє на початок місяця травня „Український День", у Савт Бенд, Індіяна, що його піддержують місцеві американські організації. „Український День" подуманий, як культурна імпреза, бо тільки здобувши симпатії на культурному відтинку, можливо з успіхом вести й політичну роботу. Правдоподібно, тутешня громада, з огляду на відсутність відповідних мистецьких сил, дістане поміч від 100 миль віддаленого Шікаґо.

Петро Стерчо.

Джерзі Сити, Н. Дж.

Чотири Осередки СУМА підготовляють День Сумівця.

В днях 21 і 28 березня ц. р. відбулося спільне засідання Управ Осередків СУМА Пасайк, Н. Дж., Ню Йорк, Н. Й., Джерзі Сити, Н. Дж. і Нюарк, Н. Дж., в залі Українського Народного Дому в Пасейку, Н. Дж.

Засідання було скликане з метою обговорення можливостей тісної співпраці поміж згаданими Осередками на культурно - освітньому, виховному та спортовому полі. Після ділової дискусії спільне засідання прийняло відповідний плян співпраці та між іншим рішило влаштувати спільними силами в місяці травні і червні ц. р. „День Сумівця". Для підготовки цієї широко запляноваиої сумівської імпрези обрано Діловий Комітет в складі: І. Мироновнч (Ню Йорк) мистецький керівник, Я. Гавур (Джерзі Сити) адміністраційний референт, М. Яремко (Пасейк) секретар, В. Гірняк (Пасейк) музичний керівник, Р. Набережний (Нюарк) фінансовий референт. Комітет з місця приступив до праці та намітив програму концерту, що складатиметься з двох частин, поважної і веселої. В програмі виступлять сумівці Пасейку, Ню Йорку, Джерзі Сиіі і Нюарку з деклямаціями, сольо - співами, народними танцями, струнною окрестрою й іншими самодіяльними точками.

Перший концерт з нагоди Дня Сумівця рішено відбути в залі Українського Народного Дому при Фліт вул. в Джерзі Сиіі, дня 17 травня ц. р., а далі концерт завітає до місцевостей вище згаданих Осередків. Подробиці щодо концерту будуть своєчасно оголошені в пресі.

Я. С-на

СТРАЙКУЮТЬ 85,000 УЧИТЕЛІВ В ІНДІЙСЬКІЙ ПРОВІНЦІЇ

Недавно застрайкували 85,000 учителів в провінції Утар Прадеш, бо їхня платня така мала, що з неї вони не можуть вижити. Вони заробляють на місяць 35 рупій, що рівняється $7. Уряд співчуває домаганням учителів, але одночасно заявляє, що не може сповнити їхнього домагання, бо не має фондів, щоб піднести заробітну платню учителів хоч до рівня нефахових робітників, які заробляють коло $22 на місяць. Кваліфіковані управителі шкіл заробляють там $ 9 на місяць а їхня платня виносить $10.

У ПОНЕДІЛОК — СВЯТКУВАННЯ П'ЯТИРІЧЧЯ ІЗРАЇЛЯ

„Комітет Річниці Ізраїля" приготовив на понеділок, 20 квітня урочисте святкування п'ятиріччя існування незалежної держави Ізраїля. У Ню Йорку, в цей день у великих театрах, кінах, і залях відбудуться спеціяльні збори чи відповідні артистичні програми. З промовами, окрім жидівських діячів, виступить багато запрошених визначних осіб, а серед них посадник міста Ню Йорку Імпелітері, Генрі Морґентав, мол., сенатор Г. Гамфрі та інші.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

Листування Адміністрації

П. Р. Шенкірик має в нашій Адміністрації листа від п. Мокловича з Бельгії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори від. 176 ім. Т. Шевченка, відбудуться в неділю, 19. квітня, в год. 12:30 в залі під церквою при вул. 9211 Avalon Ave., на які проситься всіх членів прибути обов'язково. — Семків, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Посмертні Згадки

ПЕТРО ЮРЧИШИН, довголітній член від. 427 УНСоюзу ім. І. Франка в Ст. Катерінс, помер 3. квітня 1953 в 49 р. життя. Походив зі села Кривче Горішне, повіт Борщів. Полишив у смутку дружину і дочку Софію. Покійний був активним громадянином та жертвував завжди на різні народні цілі. Похорон відбувся з погребового заведення до церкви св. Кирила і Методія при участи членів та знайомих на цвинтар Victoria Lawn Cemetery у Ст. Катерінс. — В. И. П.!

П. Цибуляк, секр.

Дня 2. квітня стався нещасливий випадок при праці, який відобрав життя нашому дорогому Батькові і Мужові,

АНДРІЄВІ БАРТКОВОМУ.

Покійний уроджений дня 31. серпня 1911 р., г Матулині, пов. Золочів, попередньо жив у Львові.

Похорон відбувся у вівторок, дня 7-го квітня з погребового заведення Петра Яреми до церкви Св. Юрія, а відтак на цвинтар Кальварію.

Щиро дякуємо Всеч. Отцям Василіянам за їх прислугу Покійному нашому Батькові. Рівнож дякуємо всім, які брали участь в похоронних обрядах.

Горем прибиті,

дружина — РОЗАЛІЯ,
діти — НАДЯ і ГАЛЯ

ПОДЯКА

Поражені несподіваною смертю Мужа й Батька МИКОЛИ МАКСИМОВИЧА при праці в Маямі Біч на Флориді, в середу 18 березня 1953 р., зазнали ми в нашім горю багато потіхи і підтримки від наших приятелів, знайомих і посторонніх громадян, які тільки з імені знали Покійника. Це була переломова важка хвилина й тому почуваємося до обов'язку належно її оцінити і прилюдно оцією дорогою подякувати всім, що причинилися до злагіднення нашого душевного болю.

Найбільшу посвяту й прислугу для нас виявив Всеч. о. Іван Савчук з Филаделфії, який зі своєю дружиною приїхав літаком до Маямі й відправив у похоронній каплиці Филипса наперед Панахиду, а після того Богослужбу і цілий похоронний обряд в суботу 21. березня і виголосив незвичайно зворушливе слово до численної громади, яка прийшла відпровадити Покійника на місце вічного спочинку. Багато помагала нам кузинка священика Юстина Чарлз, Славця Сурмач і Василь Пришляк, які прилетіли літаком з Ню Йорку. Численно зібрана жалобна громада охоплювала в першу чергу усіх членів Українсько-Американського Клюбу з Маямі, місцевих українців і не-українців і принагідних українських гостей, які перебували в тому часі на зимовому випочинку в Маямі Біч, приїхавши майже з усіх стейтів. Численні вислови співчуття наспіли з різних місцевостей ЗДА. Надіслано теж багато вінків і квітів Покійному.

За все складаємо найглибшу подяку усім:

Анна Максимович, вдова; Тарас, син; Мирослава Ольга, дочка.

Маямі Біч, 15 квітня 1953 р.

• REAL ESTATE •

Гарно збудоване, муроване „БОНҐАЛО",

викінчене піддаша, 2 лазнички, прекрасна обширна площа, ґараж, в сусідстві побажані порожні парцелі. Телефонувати:

HEMPSTEAD 7-9241

• ДЯКОУЧИТЕЛЬ •

Потрібно

ДЯКА—ДИРИГЕНТА,

який уміє провадити хори церковний і світський, приготовляти вистави та вчити дітей української мови.

Писати до:

ST. VLADIMIR'S UKRAINIAN ORTHODOX CHURCH
2280 West 11th Street
Cleveland 13, Ohio.

• РОЗШУКИ •

НИКОЛА СОКОЛ, Ясинове Горішне, повіт Косів — пошукує своїх кревних або односельчан. Прошу відгукнутись на адресу:

N. SOKOL
2299 W. 5th St., Cleveland, Ohio.

• ПОМЕШКАННЯ •

ВЕЛИКА УМЕБЛЬОВАНА КІМНАТА

Телефон, лазничка. Влизько центру Ню Йорку. Для працюючого мужчини. Інформації: Тел. MA 2-4017

Пошукую кревняка **МИХАЙЛА ОЛІЙНИКА**, зі села Нуще, пов. Зборів, Галичина. Хто б знав про нього, або він сам прошу писати на адресу: Volodymyr Olijnyk, 89½ Wallace Street, Newark, New Jersey.

П. КОРИБУТЯК, замуж. Вебицька пошукує **МАРТУ СЕМКІВ**, знайому зі Словаччини, — в році 1950 була в Амстердамі, Н. И. Зголошення слати: P. WEBYCKA, 2231 N. Rockwell Street, Chicago 47, Illinois.

Пошукую

ЮЗЮ з дому **ФЕДОРАКІВНА** зі Стрия, вул. Лани, виїхала до Америки правдоподібно до Ню Йорку перед І. світовою війною. Хто знав би про теперішню адресу, прошу писати на адресу:

HELENA PROC
R.F.D. 2, PHOENIX, N. Y.

Пошукую **ГАЛИНУ КВАШУ** зі села Книшівка, Полтавщина. Хто знає про неї, або вона сама, прошу писати на адресу: Semen T. 2131 W. 10th Street, Cleveland 13, Ohio.

• ЮВЕЛІР •

CHARLES & CHARLES
191 Ave. B, Corner 12th St.
New York 9, N. Y.
Telephone: CA: 8-1889

Годинникар і ювілер від 1905 р. Агенція на гарні швайцарські та американські годинники та біжутерію. Всю працю виконується у власній робітні. Одна гарантії

• НА ПРОДАЖ •
• БИЗНЕСОВІ НАГОДИ •

НА ПРОДАЖ будівельний бизнес з причини виїзду. Навчу бизнесу (ціни, ремесло та читання плянів).

НА ПРОДАЖ куряча фарма в місті з добрим доїздом до Ню Йорку.

НА ПРОДАЖ два однородинні доми з великим городом, садом, багата околиця. На місці Укр. Церква та Школа, близько Ню Йорку.

Листовні зголошення прошу слати:

"SVOBODA"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

МОЖНА НАБУТИ НАСТУПНІ КНИЖКИ НАШОГО ВИДАННЯ:

Проф. ВІЛЕЦЬКИЙ — Історія Української Літератури том 1 ст. 320 $ 2.00
Найновіший довідник про нашу давню літературу. Багато текстів колядок, пісень, дум з потрібними поясненнями визначного ученого.

Проф. ВІТВИЦЬКИЙ — Городництво ст. 240 . . . . 1.50
Необхідна книжка для кожного, хто хоче тепер або в майбутньому працювати в сільському господарстві або зайнятися дуже доплатним біля великих міст городництвом.

Г. ГОЛОСКЕВИЧ— Правописний словник ст.450 . . . . . . 4.50
Загально визнаний найкращий правописний словник, що допоможе правильно написати кожне сумнівне слово нашої мови.

ГРИНЧЕНКО Б. Леся — дитяча з ілюстраціями 0.25

ІГОРЬ, Архієпископ — Закон Божий — Старий Заповіт . . 0.30
Коротка історія Старого Заповіту. Багато малюнків. Добре навчання для молоді й дітей.

КОЦЮБИНСЬКИЙ М. — фата Моргана, ст. 112 . . . . 0.50
„ Тіні забутих предків ст. 96 . . . . . 0.30
„ Інтермеццо 0.20
Три цікаві твори великого письменника, що описують життя гуцульщини та великої України. Найкраще джерело для пізнання нашого народу та вивчення гарної літературної мови.

А. ЛОТОЦЬКИЙ — Княжа Слава 1.00
Історичні оповідання, що знайомлять дітей, юнацтво і дорослих з минувшиною нашої прабатьківщини. Багато малюнків.

МАЛИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ МОЛИТОВНИК 0.20
Чітко видрукований у вигідному форматі короткий молитовник опрацьований за найкращими текстами молитов.

МИХАЙЛОВСЬКИЙ прот. — Біблійний богословський словар, ст. 450 3.50
Точний показник усіх текстів Св. Письма, що стає в пригоді кожному, хто читає та досліджує християнські боговдохновенні книги.

ОРЕЛ А. — Правописний словник для шкільної молоді, ст.240 1.00
Короткий кишеньковий правописний словник, дуже придатний для щоденного вживання.

„ Їжак Миротворець, для дітей, з ілюстраціями . . 0.50

ОРЕСТ М. Душа і доля, поезії 0.50
Книжка поезій знаного майстра слова, що продовжує на чужині здобутки київської групи „неоклясиків", яку знищили большевики.

ПЛУЖНИК Е. — Рівновага — посмертне видання 0.50
Естетично видана посмертна збірка творів найталовитнішого українського сучасного поета, замученого в большевицькій в'язниці.

ПСАЛТИР українською мовою 1.00
Найпоетичніша книга Святого Письма — улюблене читання для релігійних. — приносить полегшу засмученим.

ПЧІЛКА ОЛЕНА — Полтавські вишивки в кольорах — 10 карт. 1.50

ШКЛЯНКА І. — Буквар читанка - в твердій оправі . . . 1.40

ШЕВЧЕНКО — Кобзар — з ілюстраціями, в твердій полотн. оправі ст. 448 2.85

„ портрет Репина репрод. в фарбах 0.25

ІКОНИ в кольорах: Мати Божа, Спаситель, Св. Миколай, Воскресіння, Благовіщення, Пресвята Тройця, Вхід Господень до Ієрусалиму, Різдво Христове. . . . . 1 примірник 0.25
Багатокольорові образи. Гарна прикраса кожної християнської хати. Образ на стіні виявляє прив'язання родини до своєї віри і до звичаїв „Старого Краю".

ANTON BILOUS
P. O. BOX 201, NEW YORK 2, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 3050. Стріча двох великих.

„Мюза", крикнула в здивуванні Джейн. „Ти тут? Я думала..." „Панночко", нетерпляче перервала Мюза. „Це Тарзан бвана! Він прийшов, щоб тебе врятувати!"

„Тарзан!", кричала Джейн. „Ах, Тарзан! Тепер я вже не боюся!"

„Ваші люди зле озброєні", вияснював Тарзан. „І багато б їх убили. Я говоритиму з Гассаном. Можливо, я запобіжу боротьбі".